

עם "הפרגון":

באוסטריה-האונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה: 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק, בעד חלוק האדריסה 20 קאפ, מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פּמִיט 38 ה' 15 ק'.

תנאי החתימה:

באוסטריה-האונגריה:

לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק, מחיר כל נוכח 10 קאפ/ 25 העללער.

Krakau, 4 Februar (22 Januar) 1903.

גליין טר-טון.

קרבני, יום ר', א' שבט תרס"ג.

תקן: שירת התחיה (שיר), יעקב כהן. — רבי יוסף דילה רינה (אגדה), ש. ל. גרדון. — אות אהבה (ציור). — הארי והכלב (שיר עם ציור), שמואל בן-ציון. — האגס (ספורי סוף), י. ב. לבנר. — תמרי המדבר (ציור). — אם חורגת (ספורי), שלום אש. — מחולות עתיקות (ציור). — הנערה הנבורה (ספורי), פ. די אמיצים, תרגום ישראל שף. — זרע גד לבן (ציור). — הפלג הסחום (אגדה ערבית), ז. שניאור. — מדבר סין (ציור). — המזמרים והמחוללים בקרב בעלי החיים (מאמר מדעי), *.* — ספורי ערב, יצחק יחזקאל יהודה. — חרוז פנינים, א. ה. — חדשות. — ידיעות שונות. — חליפות מבתים בין קוראי "עולם קטן". — פתרון החידה. — מודעות.

שירת התחיה.

א ב ג

כי הגה ישוב,
קפשי ועוזו.
ישוב אל ישרו,
אל ארצו הסמוכה.
קפץ לירדו,
ירסץ בו בשרו.
דמו ידוה
במיוו הנפכים;

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
כ
ל
מ
נ
ס
ע
פ
צ
ק
ר
ש
ת

בעשו התפנים!
הקצצות הריעו!
כל רוחות עולם,
שיר נאלה השמיעו!
בשרו, כי נמלט,
נמלט משכיו
גור האריות,
גור ארניה יהודה;

ZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZ

[illegible]

(*) (גד ה.)

שָׁמְעוּ הַנְּשִׁמוֹת הַמְּהוּרֹת אֶת קוֹל הַכִּי — וַתִּבְכֶּינָהן, הַקְּרוֹבִים חֻבִּים — וַיִּלְכְּדוּ מֶרֶה, וַהֲשִׁתְּפֻנוּ כָּל הַקּוֹלוֹת הָאֵלֶּה יִסַּד וַיְהִי לִילָלָה אֶת מֶרֶה וְשׁוֹמְמָה מָאֵד, וַתֵּרוֹם הַיִּלָּלָה וַתַּעַל לְמָרוֹם, וַיִּשְׁמְעוּ כָּל הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר בְּמָרוֹם

אות-אם-בת.

ושוממים גם הם עומדים לה מסביב, וידעו כי ירושלים היא העיר הזאת. היום רד והמה באו עד העיר ויפלו ארצה וישקו את אדמת הקדש ויכפו כפי גדול מאד:

ערי קדשך היו מדבר.

ציון מדבר היתה.

ירושלים — שוממה...

— אז קמו וילכו הלך ויבכו עד בואם לפני הכתר המערבי, השוריד הקטן למקדש ישראל ותפארתו בָּיִמִים מקדש.

השמש באה — ויהי ליל חשבת עלטה, עננים גדולים ושחורים כהרי חשך נשאו על פני השמים ובקרים התעופפו הנה והנה ורעמים אדירים הרעישו לרעעים את השמים ואת הארץ וגשם שוטף נתך ארצה בועף וברעש. ואולם מתוך קולות הרעמים ובזמן הגשם נשמע קול יללה העולה מן הכתר המערבי ובנקעת את הרקיעים. ויבכו כל המלאכים במרום ותיללנה הנשמות בגן עדן. ותבוא היללה עד אזני המשיח האסור בכבלי להבות. ויתנער ויתחוק ויתאמץ בועם אפו לנתק את אסוריו הנוראים — ולא יכל. ויבך ויילל גם הוא. ופעל היללה עד תרקיט השביעי ותחדר עד כפא הכבוד המתרום על ראשי החיות; וישמע אלהים את קול היללה ורעם אזניו האש אשר על ידי המשיח ויבכרו רחמיו הגדולים. פתאם עמדו הכרקים במרומים והרעמים נאלמו. ויליל אדיר ונורא נשמע ממרום:

“אוי לי שהחברתי את ביתי ושרפתי את היקלי והגליתי את בני לבין האמות!”

ותכתל המערבי רועד כלו ואבקיו בוכות גם הן חרש:

“אוי לי! אוי לי!”

ותבקרים עומדים ומביטים, והרעמים מחרשישים ושומעים את היללה החרושת:

אוי לי! אוי לי!

פתאם נשמע קול קורא מתוך העלטה:

“נשבעתי ככן, אבני קדש! נשבעתי כן, עיר האלהים! נשבעתי בשמך הקדוש, אלהי ישראל! אם אשקט ואם אנוח, עד אם נתקתי את כבלי האש מעל ידי המשיח, ויבא וינאל את עמו וינאל את ארצו ויבנה את היכל הקדש על מכוננו! נשבעתי ככן, אבני קדש! נשבעתי כן, עיר האלהים! נשבעתי בשמך הקדוש, אלהי ישראל!”

ויהי אף נשמעו הכרקים הנוראים האלה ויתעופפו רבבות בקרים מזהירים, וירעמו רבבות רעמים אדירים, ותרעש הארץ ממקומה, וירעשו כל שבעת הרקיעים, ויתחרו המלאכים במרום, ויתרעשנה הנשמות בגן עדן, ויתחדר השטן המושל בתחתיות שאול, ויבכהו כל צבאות מלאכי החפלה אשר לו ויתהי כל הכריאה לחרדת אלהים.

הנורא וחדר ורעד מאד, ונפלו הכבלים מידיו והתעלף מרב פחד...

וכאשר יעלה השחר ושלח את קניו המאירים אל הארץ מתחת — ונאחזו בהם הנשמות הטהורות והברוכים הובים ועלו מהר השמימה לשיר שם עם כל המלאכים את שירת הבקר והאור לאלהי השמים.

אז יעלה האור מן האהל גדל וגדמו הקולות.

השמש יוצא על הארץ ויוסף דילה רינה לקח את קרדמו ויתחבנה בחגורתו ויצא לבקש לו עבודה לחטב עצים בשבך מועט; גם חמשת תלמידיו לקחו להם את קרדמיהם ויצאו לעבודתם.

בכה נעשה יוסף דילה רינה ובה משפטו כל הימים וכל הלילות.

ואיש לא ידע מי ומה הוא האיש העני הזה.

אכן צדיק נסתר הזה האיש הזה וצדיקים נסתרים היו גם תלמידיו חמשה אלה.

ב.

ויהי היום ויצא רבי יוסף דילה רינה את העיר ויצאו גם חמשת תלמידיו אחריו וילכו ויבאו המדברה. והשמש בוער כתנור וגלי חול לוחט באש נשאים ברום על פני מרחבי אינן — והמה הולכים הלאה הלאה בדומיה. רבי יוסף דילה רינה הולך בראש ותלמידיו אחריו ואין פוצה פה ואין דובר דבר. דוממים הם כמדבר.

היום רד; השמש האדם כדם שלח את קרניו האחרונות על פני ים החול הנורא וישקע. וליל חשך אפלה ירד ממרום ויכס את המדבר הגדול; ורוחות שחורים הסתערו מסביב על פני כל רחבי המדבר, והנודדים ישבו על אחד הסלעים ויהנו בתורה, ואף נשמע קול הלומדים האלה ואורות גדולים מלאו את כל הכפר ויהיו להם כחומת-אש מסביב.

ויהי פהצות היללה והלומדים גדמו רגע וישימו אפר על ראשם ויכפו כפי תמרורים על חרבן בית המקדש, על שממות הארץ הקדושה ועל הגלות המרה והארבה. ותיללה היללה הלוח והדול ותשמע מקצה המדבר ועד קצהו ופעל לשמיי-השמים. ורוחות המדבר השחורים הסתערו והתחוללו מסביב בותרעף ובותרעף; וגלי חול איומים התנשאו והתנפלו זה על זה בענקים הנלחמים איש ברעהו. המדבר הגדול נאנח אנהגה גדולה ושחורה, וממרום נתף מטר כוכבי-דמעה, ותרדנה הדמעות המזהירות ותפלנה ותמבענה באפל.

הבקר אור והאנשים קמו וילכו הלאה לדרךם.

בכה הלכו דומם ארבעים יום וארבעים לילה.

ויהי ביום הארבעים לפנות ערב וישאו עיניהם ויראו והנה עיר גדולה ושוממה לגד עיניהם, והרים גדולים

ה א ג ס.

(ספר ר)

(סוף)

בִּקְרִיאת שְׁמֵעַ בְּסִדּוּרֵי כְּתוּב: "בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל!
מִיָּמִינִי מִקְּאֵל מִשְׁמָאֵלִי גְּבִרְיָאֵל מִלְּפָנֵי אֲדִירְאֵל וּמֵאַחֲרֵי
רְפָאֵל וְעַל רֹאשִׁי שְׂכִינֵת אֵל!" בְּשָׂאנִכִי קוֹרֵא אֶת הַפְּסוּק
הַזֶּה סָר פָּחָדִי וְאֲנִכִי יָשָׁן וְיָחִידִי כָּל הַלַּיְלָה...

— בְּסִדּוּרֵי אֲנִי אֵין הַפְּסוּק הַטּוֹב הַזֶּה! — אָמַר דָּוִד
בְּעֶצֶב. דְּרוֹשׁ לַחֲפֹשׁ בְּסִדּוּרֵי הָעֵבֶה שֶׁל אָבִי, שֶׁסָּר יֵשׁ הַכֹּל.
— לֹא תִמְצָאֵהוּ גַם שָׁם! — אָמַר בִּנְיָמִן בְּבִטָּחָה —
אִתָּה "חֲסִיד" וְאַבְדָּה "חֲסִיד" וּבְסִדּוּרֵי "הַחֲסִידִים" כְּתוּבָה
"קְרִיאת שְׁמֵעַ" אַחֲרָת. וְזֹאת אֲנִכִי יוֹדֵעַ הַיָּטִב. הַשֵּׁם אָבִדָּה לִי
סִדּוּרִי וְאֶקְרָא בְּסִדּוּר נָר. שֶׁסָּר הִתָּה קְרִיאת שְׁמֵעַ אַחֲרָת.
לְגִמְרִי אַחֲרָת!

— וְאַתָּה מָה?

— "מִתְנַגֵּד"! — עֲנָה בִּנְיָמִן — גַּם אָבִי, עָלָיו הַשְׁלוֹם,
הָיָה מִתְנַגֵּד. בְּסִדּוּרֵי אֲנִכִי מִתְפַּלֵּל. גַּם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ
שָׁלָנוּ מִתְפַּלְלִים "מִתְנַגְּדוֹת".

— אֲנִכִי אֲשָׂאֵל מִיָּד אֶת הַרְבֵּי — אָמַר דָּוִד —
הַמִּקְמָר לְ"חֲסִיד" לְקָרָא "קְרִיאת שְׁמֵעַ" שֶׁל מִתְנַגְּדִים...?

— וְהַרְבֵּי שֶׁלָּךְ מָה הוּא? חֲסִיד אוֹ מִתְנַגֵּד?

— אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ... עֲמַד פֶּה, בִּנְיָמִן. עוֹד מַעֲשֵׂא אֲבִירָא לָךְ
לְחֵם, סָבָה מַעֲשֵׂא.

וְדָוִד בָּא בְּהִנְיָהוּ. מִבֵּית כַּהֵן וְכֹהֵן, וְנִגַּשׁ מִיָּד אֶל
אֲרוֹן־הַמִּזְבֵּחַ, פוֹתָחוֹ בְּלִמָּה, בּוֹצֵעַ פָּרֶסֶת חֲלָה, טוֹמֵנָה בְּכִיסוֹ
וּמִמֶּהָר לִצְאָתוֹ אֶל בִּנְיָמִן.

בִּנְיָמִן לֹקַח אֶת הַלֶּחֶם, מִשְׁפֹּשֵׁף יָדָיו בְּמִזְנוֹת הַשֶּׁעַר
תַּחַת "נְטִילַת יָדִים", מִקְרָךְ "הַמּוֹצִיא" וְאוֹכְלוֹ בְּתֹאבֹן גָּדוֹל.
— הַתֹּאמֵר דָּוִד — אָמַר בִּנְיָמִן פְּתָאֵם, — כִּי רִיחַ
לְחֵלָה בְּרִיחַ אָנֹכִי. הוּא הוּ! בְּמָה אֲנִי אוֹהֵב אֲנִסִּים! הָאֲנִסִּים
הֵם בְּחִירֵי הַפְּרוֹת. בִּרְאשׁ הַשְּׂנֵה שֶׁעָבַר נִתְּנָה לִי אִמִּי
עֲלִית הַשְׁלוֹם, אָנֹכִי גָדוֹל לְ"שִׁתְּחֻנִּי". נִחְמָתִי מֵאִדּ בִּי מִהֲרָתִי
לְאָכְלוֹ... מָה טוֹב הָיָה רִיחוֹ! הִרְיָחָה דָּוִד גַּם אִתָּה אֶת
הַלֶּחֶם הַזֶּה; רִיחַ אָנֹכִי לוֹ, אֲנִי אָמַר לָךְ, רִיחַ נָעִים מֵאִדּ —
וּבְלִבְּךָ דָּוִד גֵּעוֹר חֶפֶץ לְהִתְפָּאֵר לִפְנֵי בִּנְיָמִן, כִּי לוֹ יֵשׁ

— אִם בֶּן לָךְ אֵל תּוֹפֵר הַבּוֹכֵעִים, וְנִתֵּן לָךְ פֶּתַח
עֶרְבִית.

— חֵם וְשְׁלוֹם! — עֲנָה בִּנְיָמִן מִתְנַגֵּד — וְזֹאת אִסּוּר
לַעֲשׂוֹת... הַיּוֹם הַזֶּה אֵינֶנּוּ יוֹמָם... בְּשָׁבוֹעַ הַבָּא, כִּי־
הַשְּׁלִישִׁי אֵלָּךְ אֵלָיו...

— וּמָה אֶכְלֶת בְּבִקְרָא וּבְצִיָּהִים? — שׁוֹאֵל דָּוִד.
— בְּבִקְרָא אֶכְלֶתִי קִשּׁוּא גָדוֹל. הִיא אִשָּׁה טוֹבָה...
לָהּ לְקַחָה אֶת הַקִּשּׁוּא הַקָּטָן וְלִי נִתְּנָה אֶת הַגָּדוֹל וְתִקְלָהּ
וְתוֹרָה עָלֶיהָ מְלָה; וּבְצִיָּהִים נִתְּנָה לִי תְּפִיחֵי אֶרְמָה מְטַנְנִים
בְּשִׁמּוֹן.

— וְאַתָּה רָעֵב מֵאִדּ? הַחֶפֶץ אִתָּה לְאָכֹל פֶּתַח לְחֵם
לָכֵן? מִהֲשִׁבֶת הַזֹּאת נִשְׁאַרָה לָנוּ "חֲלָה" גָּדוֹלָה...

— כֵּן! אֲנִי חֶפֶץ לְאָכֹל... רָעֵב אֲנִי מֵאִדּ...
— אִם בֶּן לָכֵה אִתִּי! אֲנִי אוֹצִיא לָךְ פָּרֶסֶת "חֲלָה"

מִבֵּיתֵנוּ... אִתָּה תַעֲמִד בְּחוּץ, תַּחֲסֶה לִי מַעֲשֵׂא... אִמִּי גּוֹעֶרֶת
כִּי בְּשִׁעָה שְׂאֵנִי מוֹצִיא לְחֵם מִן הַבֵּית לְאָכֹל בְּחוּץ... דְּרוֹשׁ
לְחִבּוֹת עַד אֲשֶׁר תִּסּוּר רֵנֶע אֶל הַמַּטְבֶּה... הַמְּבִין אִתָּה...?
— טוֹב! אֲנִכִי אֲחַבֶּה... אָבִי הַרְבֵּה אֵינֶנִּי יָכוֹל לְחִבּוֹת.
יָרָא אֲנִכִי לְלֶכֶת וְיָחִידִי בְּלִילָה.

— וְלִישׁוֹן וְיָחִידִי אֵינְךָ יָרָא? — שׁוֹאֵל דָּוִד אֶת
בִּנְיָמִן וְזוֹכֵר, כִּי פֶעַם קָרָה לוֹ לִישׁוֹן וְיָחִידִי בְּמִטָּתוֹ בְּלִי
אִחִיו שֶׁחֲלָה וְאִמּוֹ לְקַחָתוֹ אֵלָיָהּ, וְתַפֵּל עָלָיו אִימָה גָּדוֹלָה
עַד אֲשֶׁר נִעְתָּרָה לוֹ אִמּוֹ לְהַנִּית אֶת הַנֶּר דוֹלֵק כָּל הַלַּיְלָה.
— אַחֲרֵי מוֹת אִמִּי יָרָאִי מֵאִדּ — עֲנָה בִּנְיָמִן — אֲנִכִי

רָאִיתִי אוֹתָהּ בְּתַקְרִיבֶיהָ הַקָּטָן כְּאֲשֶׁר שְׁמִיָּה בְּאֲרוֹן...
בְּלִילָה נִרְמָה לִי, כִּי הִיא עוֹמֶדֶת אֵצֶלִי. הַרִימוֹתִי פְתָאֵם
קוֹלִי וְאַעֲצֶק... הַשֶּׁמֶשׁ וְהַשֶּׁמֶשֶׁת קָפְצוּ אֵלַי בְּבִקְלָה. אֲנִכִי
לֹא יָבִלְתִּי לַעֲנוֹתָם מֵרֵב פֶּתַח. הִדְלִיקוּ אֶת הַנֶּר... הַשֶּׁמֶשׁ
הַשְּׂבִיבִי אֵצֶלִי, אוֹ יִשְׁנֶנִּי כָּל הַלַּיְלָה... הוּא יַעֲצֵנִי לְקָרָא
"קְרִיאת שְׁמֵעַ" בְּכֻנְיָה מְלָה בְּמִלָּה, כְּמוֹ שֶׁהוּא קוֹרֵא...
הַדָּבָר הַזֶּה מְגִרֵשׁ כָּל פֶּחַד... הַשֶּׁמֶשׁ אָמַר כִּי יִי וְאַרְבָּעָה
מִלְּאָכִים שׁוֹמְרִים אֶת הַקּוֹרֵא קְרִיאת שְׁמֵעַ... אִתָּה הַדָּבָר.

עוד רנע פתאבון גלוי אל האנס אשר ביד דודה ואחר הוא
מקרה את דוד בשלום והולך לו...

דוד מניש את האנס אל אפו ומביט אחרי בנמין
הצולע... וברנע שם אותו לתוך פיו ומעם מעט מקצהו.
מתוך מאד! והוא טועם עוד חתיכה. וטעמה עוד יותר
מתוך. תוכו טוב מקצהו! — חושב דוד ואוכל ממנו עוד
חתיכה. אוכל ומזעץ אותה בשפתיו. — אמת אמר בנמין:
אם ריחו ככה. טעמו על אחת כמה וכמה! עוד מחציתו
נשארה לי... אתאפק ואניחו ליום המחרת. לא! הוא
יתקלקל. הן איננו עוד שלם!...

ובנמין הולך הלך והרחיק מדוד. עוד מעט וקא
עד קצה הרחוב. פתאום הוא קופץ קפיצה משונה. משמיע
קול נעקה ועומד מלכת. דוד מתעורר מאד ומביט אל
בנמין לדעת מה זה ועל מה זה. רגל בנמין הפוצת תמיד
ננפה באופן נוקה דם. הנה הוא נשען על הגדר. אוהו רגלו
בידו ונוקה בכי מר.

— נער רע אנכי! — חושב דוד בלבו — איכה לא
רחמתי עליו! גם "חתיכה" קטנה לא נתתי לו! בשנה
שעברה אכל אנס... אז היתה גם לו אם... עתה רע לו
מאד... גם לישן יחידו בהשך הוא אנוס... ופני בנמין
הנזלים והחזרים מתנצבים לפניו ככל תונתם ומרירותם...
הוא מרניש. כי לבו פואכ בו מאד... רעד קל נראה על
שפתיו. בקפיצות אחרות נגש פתאם אל בנמין. תוקע
מחצית אנסו לתוך פפו. ורץ מבלי הפיט אחריו לשוב
לביתו.

י. ב. לבנה.

אנס. והאנס טוב ונעים מאד; אך ירא הנה פן יבקש בנמין
"חתיכה" קטנה ואז ידנה אנוס לתת לו... הן יתום הוא...
ולא יוכל להשיב פניו...

דוד שם ידו בכיסו וממשש את אגפו וחושב.

— לא! בנמין לא יבקש; הוא בישן. בי על בן לא
חפץ ללכת אל תופר הכובעים לאכל בביתו פת-ערבית.
אף כי רעב מאד... אנכי אראהו את האנס. גם אתנהו להרים
בו... בן. מצוה לרחם על יתום. הוא יתום יותר מנבריאאל.
לנבריאאל אין אב. ולו גם אב. גם אם אין... נבריאאל מלבש
תמיד בגדים יפים. יפים גם מבגדי; אין יום שלא יביא
פרטה לתור... ובנמין הולך יחף. רגליו פצועות גם פתנתו
קרושה. גם מבגדיו קרועים... צר לי עליו מאד... הנה מה
דור. מה רנה הוא! ודוד מוציא את האנס מכיסו. רנעים
אחרים הוא מסתירו בבפו. אחרי בן הוא מבליג על
רנשותיו. פותח ידו ומניש את האנס לאף בנמין.

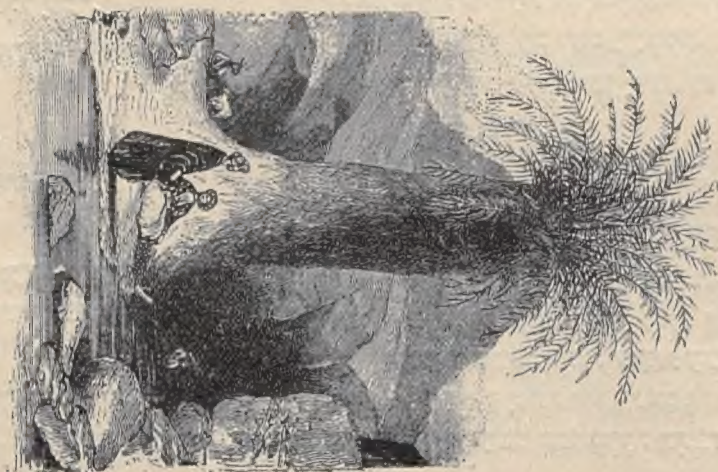
— הו! הו! — קורא בנמין בהריחו ממנו. — אף זהו
אנס יקר! ואם ריחו ככה. טעמו על אחת כמה וכמה! —
ובדבר בנמין את הדברים האלה. חלל ללעם את לחמו
ועניו לטושות אל האנס הנחמד המלא עסים מתוך.
— אכל את לחמד! — אכל בנמין. — מחנך דוד קולו
ואומר להסתיר את האנס בכיסו.

— אינני חפץ עוד! — עונה בנמין; — עת ללכת
למעריב להתפלל "קדיש". — אף הוא עומד על מקומו
ואינו גורע עיניו מן האנס...

— אני לא אכלהו היום... — אומר דוד אל בנמין
במצטדק — מחר יוכל היות. אטעם אותו... ובנמין מביט

לילית

אם חורגת.

(ספור).

2

הוא קרב אל החלון ויגש את פניו אל השמש. חשך בחוץ; ודמעות חמות נוזלות מעיניו על שמשות החלון, אחת ושנים, אחת ושנים.

אחת האחיות נגשה אל המנורה הקמנה ומרס מעט את הפתילה ויאור מעט בחדר וכל אחד מן הילדים ישב על מקומו וידם.

— האמת הדבר, כי כאשר תענה האם החורגת את ילדי האם האמתית, תגלה אליה האם המתה בחלום ותבקש ממנה, כי לא תענה אותם? — שאלה אחת האחיות. דוד שתק ולא ענה דבר.

— פעם אחת הייתה אם חורגת. — מוסיפה האחות לספר — ותענה האם החורגת מאד את היתומים והילדים יראו לספר זאת לאביהם. נהי כלילה כאשר שכבו בבר כל אנשי הבית על משכבם ותעף שבלת-אש בעד חורר המנעול ותבא הביתה. ותבט האם החורגת על שבלת האש ומרא נהנה נהפכה השבלת ותהי לאשה נבחת קומה עמופה בתכריכים לבנים. והאשה המתה נגשה אליה ותאמר: הוי, למה תעני את בני האהובים, את יתומי אשר הריתים וילדתים? השמרי לך אפוא פן תוסיפי לענותם ובאתי ונקראתי אותך למשפט לפני בית דין של מעלה. ומאז לא הוסיפה עוד האם החורגת לעשות רעה להיתומים ולא הביאה עוד את דבתם רעה אל אביהם כאשר עשתה בראשונה. ותהי להם לאם רחמניה.

וידוד ישב על מקומו וידם, גם האחיות הסרישו. דממה בחדר.

אך את זאת לא יכל עוד דוד לסבל.

תדבר הנה כיום השבת. הוא שב יחד עם אביו בבקר מבית הכנסת, כאשר נכנס אל הבית בכרך את כל בני הבית ב"שבתא טבא", ובכית חבל נקי ויפה, המטות מצעות, השלחן ערוך ומקפה במפה לבנה ושתי חלות מנחות עליו. הכל כמו שדנה בהיות אבא, עליה השלום, בחיים.

באשר שב דוד בערב מן החדר הביתה מצא את שתי אחיותיו הגדולות ממוני יושבות שתיקן ובוכות. אור בכה בחדר. המנורה הקמנה לא תאיר כמעט את החשכה. גם האש אשר על האח כבתה. אבא איננו בבית ורק שתי אחיותיו יושבות על יד העריסה הקמנה. מביטות על התינוק המשתעשע בגדיו וכליו הקטנות — ובוכות.

דוד יבא לשאל את אחיותיו על מה הן בוכות; לבו הגיד לו, כי אינה אסון, אסון גדול מאד, קרה ויפגע רוחו מאד. הוא הרגיש כמו דבר-מה חונקו בגרונו, בקשעה שיצא הרופא מחדר אמו המתה. — אז בכה אבא הרבה בדי והרופא שתק.

הוא הבין, כי לא תנם הן בוכות, ויקרב אל הפגור הקר ועמד ויחכה.

— יתום אמלל, יתום אמלל! — קראו האחיות בקול בוכים.

אז הרגיש דוד, כי לבו נמוג בקרבו ורחמיו נקמרו עליו.

נדמה לו, כי גם אמו המתה המוטלת בקבר מפרשת שם בפיה ובוכה גם היא: בני האמללים, יתומים אמללים! רוצה היא לעלות מן הקבר ולעלות אליהם לראותם, אך סתום הוא הקבר וסגור מכל עבר.

— תדעתי את אשר נהנתה? — שאלה אותה אחת האחיות בגשתה אליו.

— לא אינני יודע דבר.

— היום בערב-תהיה חתנת אבינו.

— חתנה?!

דממה בחדר הקטן. בעד החלון מראה חשכת הלילה. המנורה הקמנה בכה מאד, והאח והאחיות רק איש את צל רעהו יראו.

ולא יספו לדבר עוד על דבר החתנה.

אך דוד הרגיש בנפשו, כי כלילה הנה יעשה אינה דבר רע ומעציב מאד.

שם. בנן העדן. בין כל האמהות. הנזכרות בחמש.
עומדת גם אמו.

ובשעה שבנה לומד את התורה הקדושה בקול רם.
נשמע קולו גם שם. לכל מלה ומלה היוצאה מפיו—ישמע
הר קולה שם בנן העדן.

וידע ידע הנער. בי אמו המוכה היושבת שם בין
האמהות הקדושות. שומעת את תשובותיו בשאבא מנפה
אותו בחמש; ובשעה שהוא יודע היטב לענות על שאלותיו
של אבא פה. תשמח האם שם. היא עומדת ושומעת.
ועיניה מזהירות באור יקרות. והיא לנקמת תפוח אשר
נקטרף שם מעץ החיים. ורוצה לתת לו "פרות של שבת".
אך לא תוכל לבא אליו.

— אבא. התנפני היום? — שאל דוד.

— טוב. הבא את החמש הנה.

ודוד קם בחפז מן השלחן ויבא את החמש ויפתחהו
ויבקש בו עד אשר מצא את פרכת השבוע:
"ויהי יעקב בארץ מצרים..."

והאם החורגת קמה ויצאה אל הסדר השני.

ודוד הרים את קולו בקראו בחמש וקולו הולך
הלך ורם.

ושם בנן עדן עומדת אמו המוכה בין האמהות
הקדושות ושומעת את כל מלה ומלה שהוא מוציא מפיו
והאמהות הקדושות מביטות עליה: — אם מאשרת — הן
אומרות — אשריך שנכית לבן בנה. בן הלומד יודע את
התורה הקדושה — והיא עומדת ועיניה מזהירות. ודמעות
גיל נראות בעיניה. או תגש אליה אחת האמהות ותנבירנה.
בי שבת היום וכי אסור לכבות בשבת—והיא מוחה את
דמעותיה מעיניה.

ודוד מרים את קולו עוד יותר.

והאם מושיטה שם את ידה אל שלחן הנקב לקחת
ממנו תפוח של עץ החיים ולהושיטו לבנה המוכה. אך לא
תוכל להגישו אליו...

שלום אש.

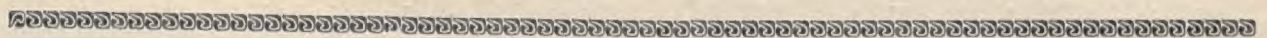
והנה האם החורגת באה מן הסדר השני. דוד הביט
אליה ולבו דפק בקרבו בחנקה:

לראש האם החורגת חבוש צניף אמו. היפה.
באניה תלויים עגילי אמו ועל צנארה הבריק ענק
הזהב אשר לאמו...

דוד ישב לשלחן ועל לבו עלה זכר הנמים הטובים:
גם אמו היתה חובשת לראשה בימי השבת את הצניף
היפה הנה... העגילים האלה הנהירו באניה והענק — על
צנארה... היא היתה יושבת לשלחן על יד אבא. על השלחן
עמדו צלחות ואמא חלקה את הכנים. התיבת דג לכל
אחד. הוא עם אחיותיו ישבו מסביב לשלחן; אז היה מתחיל
אבא לומר את ה"מירות" והוא עזר לו בקולו העליל
והדק. אחרי כן היה לוקח אבא את החמש ושאל אותו
בפרכת השבוע והוא היה עונה על כל שאלותיו דברים
ברורים; הכל הוא יודע. גם את כל הדרכות שברשי.
ואמא היתה עומדת ממולם ומקשבת להבדי בנה — פניה
מאירים מגיל ועיניה היו מעינות-אור. אחרי כן היתה
מחבבת ומנשקת אותו והיתה נותנת לו תפוח טוב מ"פרות
של שבת".

גם עתה הוא לומד בסדר. גם עתה הוא לומד את
אותה ה"סדרה" עצמה. אבל עתה הוא לומד לא רק עד
"שני" כי אם כל ה"סדרה" כלה; גם רשי" הוא לומד, והוא
יודע היטב גם את ה"חמש" גם את ה"רשי". הוי, מה מאד
היה חפץ בי תעמד גם עתה אמו המוכה על ידו ותקשיב
ותשמע. כי יודע הוא הכל תשמע ותשובע גחתי. ואנה? —
— דוד, מדוע לא תעורני בגנני המירות? — שאל
האב.

והוא מתחיל לשיר עמו "מנוחה ושמחה" אך קולו
משנה עתה; אנה ננון של עצב מתערב בומירותיו. אין
עוד הנפש המוכה אשר הביט אליו ואשר תשמע את
קולו. בומירו את המירות הנפות... והוא יושב אל השלחן.
אבא יושב בראש והוא מומר יחד עם אבא את המירות.

מחולות עתיקות.

(ע"פ ציורי מצבות מצרים).

הנערה הנבורה.

מאת

פרננדו די אמיצים.

נא

בעד החלוץ, והיא הביטה אחריהם במבטה התמים עד אשר נעלמו מעיניה עם כל הרבבות, הנמשכת לארץ הדרך. כנחש שחור המתפתל לאורך המסלה במהירות, נמרצה ותלך תלך, ודקה תלך ודקה, עד אשר נעלמה כליל מעיניה. ואף כן עשן הקיטור נשאר אחריה באויר; אבל גם תנו הנה תלך תלך ודור, עד אשר נעלם גם הוא במרומים. ותאחז פרינה את פגישת הרבבות; ובשמעה את קול חליל הנקשר (י) יצאה מהר מביתם ותרץ לקראת הרבבות. ויש אשר תלכה מבלי כל פחד על פסי הברזל המשתרעות לאורך הדרך. אמנם נעזר נערה בה אמה על עשותה בדבר הנה ותחזיקנה לכל תוסוף עוד לרוץ על הפסים. והיא שמעה בקול אמה ותחדל; אך ימים רבים לא הבינה מדוע זה תקצף אמה עליה ותמנעה מעשות את תפצה זה.

וירבו הימים ותגדל פרינה; ותלך אל בית-הספר אשר בפקר הקרוב. עתה הבינה את הסכנה הנשקפת לה מן הקשר השורק הנה, ותאמר לאמה:

— אל תיראי, אמי, הן לא ילדה קטנה אני; אני לא אבשל ולא אפול תחת הרבבות.

אז החלה פרינה לעזר לאביה בעבודתו. היא ידעה, כי כשרם מבוא הרבבות יעבר אביה מעבר מנה ומעבר מנה לביתם ויתבונן אם לא נמצא איזה מכשול ופגע על המסלה. ואם תוך הוא הנשר הקרוב אשר תעבר עליו הרבבות; וכאשר נזכה, כי הכל טוב ויפה, עמד על מקומו וגם ירוץ בידו. וגם תירוק הנה לאות, כי הכל טוב ויפה ובי הרבבות יכולה לעשות דרכה הלאה; ואם נשקף איזה מכשול לרבבות, וזה קרה על פי רב, באשר קמה רום סערה על הארץ, עצר אביה את הרבבות מלכת בנופפו גם אדם בידו.

קוראי הקטנים! פעמים רבות כבר שמעתם ופעמים רבות עוד תשמעו על דבר נערים בני חיל אמיצי רוח וטובי לב; שמעו נא עתה גם על דבר נערה אחת בת חיל וטובת לב.

ושם הנערה בת החיל פרינה.

היא נולדה באהל קטן ונדל ליר מסלת הברזל; אביה הנה שומר המסלה. והנערה הסכינה עוד מילדותה לשמע שריקת הרבבות (י) ותמלטן. היא הסכינה לראות את אביה יוצא פעמים אחדות ביום אל המסלה. הוא הנה יוצא גם ביום גם בלילה לקראת כל רבבת ורבבת ומלנה צעדים אחדים על הרבב. ביום הנה נושא גם בידו ובלידה — פנס. היא הסכינה לראות את הציור הנפלא בעל שתי עיני אש לוהט. אשר עבר מדי לילה בלילה בדרך לפני אהלם הקטן. הנקטר בישר העמק. עובר הוא לפני ככה אמיץ ונורא, שואף הוא רוח בכבדות ומשמיע נחירה אימה. באלו חפץ לבלע את כלם חיים. בהיותה ילדה קטנה פחדה מאד מפני הציור הנורא הנה, ולמראהו התנפלה בורעות אמה הטובה. אולם אחרי עבר ימים רבים סר פחדה ממנה ולא חרדה עוד למראהו כקראשונה. וגם תלכה יום יום לקראתו עם אביה, או עם אמה, ותרא בעמד הציור הנורא למען ישאף רוח שלש, או ארבע פעמים, וברגע יוסף להתנפח ויעש דרכו הלאה.

ויש אשר צר הנה לפרינה על הציור הנפלא הנה. — מה מאד יגשם בכבדות תענק הגדול, בעל העינים הגדולות והבוערות! היא ישרה לה על הגבעה הקטנה אשר על יד אהלם ותלווה בעיניה המפיקות תמהון לאורך מהלכו עד אשר נעלם מעיניה. ושאלות משאלות שונות תעלינה על לבו מדי הביטה אליו: מאין הוא בא ואנה הוא רץ ככה בכח אדיר כנה? אנה ושא את כל האנשים הרבים האלה? אנה יובילים? רבים מהנוסעים הביטו אליה בצחוק חן

המר שהוא עמדה על משמרתה לפני כל רבבת ורבבת.
באשר צוה לה אביה פעמים רבות לפני מותו.
— הרפי נא מבכי אמי האהובה — אמרה הנערה אל
אמה בעבר ימים אחרים, בן תחלי ונפלת למשכב גם את.
ומה תדנה או אחריתי ואחרית קרלו אחי?
— אהה, בתי הטובה — ענתה האם במר רוחה —
לבי הומה לי בוכרי את אביך הנקר; ומפחדת אני גם כן
יגרשוני עתה מביתנו הקטן החביב לנו מאד.
— גם לי חביב הנקר ביתנו גנני וכל הכפר אשר
סביבותינו — ענתה פרינה — אבל אמי מדוע יגרשוני?
הלא אנכי ממלאה את חובתי באמונה; הן גם בהיות אבי
הנקר חי אתנו לא חסרתי אף פעם על המשמר. ועתה הן
גדלתי ואינני גרושה מכל השומרים הנקרים.
— אמנם צדקת, בתי, ובכל זאת גרש יגרשוני ושומר
אחר יבוא לשבת במקומי.
בעבר ימים אחדים בא המפקח על מסלל-הברזל.
אם פרינה קרעה ברוך לפניו ותבך ותתנן אליו, כי ירחם
עליה וישאירנה על מקומה בתור שומרת.
— זה בירח ימים אשר אני ובתי שומרות על המסלה
ולא קרה חלילה כל אסון — אמרה אליו בבכי ובתחנונים.
— אנכי ובתי נעשה עבודתנו באמונה עד אשר יגדל בני
והיה לממלא מקום אביו.
— אמנם צר לי עליה, אלמנה אמללה — ענה
המפקח — אך האחריות גדולה ואיכבה אוכל לתת עבודה
רבה ויכבדה פזאת לאשה רפת כח ונערה צעירה לימים?
— פרינה ורינה וחרוצה באחד הנקרים; היא נערה
חכמה ואמיצת-לב. אני מבטיחה את אדני, כי תמלא את
חובתה באמונה.

(סוף חלק)

תרגום ישראלי שף.

בשים לב הביטה פרינה אל כל זאת. היא שמחה
מאד באשר יכלה לעזר לאביה ותמיד היתה אומרת לו:
— הן, הי עבודה לך בבית, אבא; שוב נא, אבי
הביטה, ואנכי אמלא מקומך ואלך לקראת הרבבת.
— אבל הן לא תשכחי פרינה? — שאל האב.
— איכבה זה אשכח? — ענתה בתרעמות — הן לא
יכלה קטנה אנכי עוד.

ואמנם מלא מלאה הנערה את חובתה באמונה;
ואביה הנה בשומה, כי היא יכולה למלא את מקומו ולא
תאנה כל רעה על ידה. עוד בעשרה חגים בטרם תעבר
הרבבת עמדה בגאון ופניה נהרו מרב נחת; בידה הימנית
הגם הנרוק ובידה השמאלית סוככה על פניה מפני הרוח.
אשר נשבה בנרב שערותיה ותתננן אל עבר פניה המפיקים
תבונה וחסים.

ככה עברו ימים רבים על המשפחה הקטנה הזאת.
נחיו בשלום ושלנה. אך פעם אחת בצאת אביה לליל
שלו וסער לקראת הרבבת, התקדר מאד ויפל למשכב.
הרופא אשר מהר לבוא אליו חניע בראשו; האם היתה
עצובה מאד ולא משה אף רגע ממטותו. ובכל ימי המחלה
מלאה פרינה את מקום אביה.

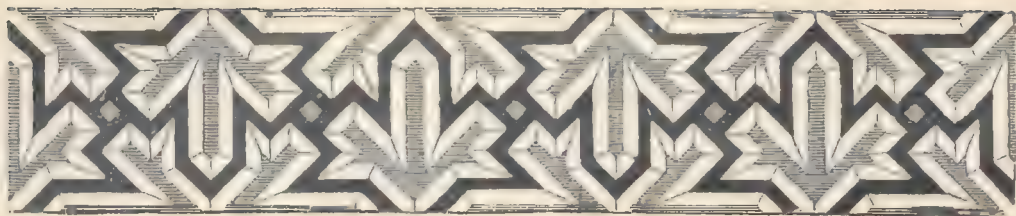
מדי יום ביומו תעבר הנערה על המסלה לראות
אם אין עליה כל מבשול ופגע ויצאה לקראת כל רבבת
ותגם בנדיה. מחלת אביה הראיבה את רוחה מאד, ובכל
זאת לא שכחה את חובתה ותקם גם בחצות הלילה לצאת
לקראת הרבבת. ידוע ידעה ונערה הטובה, כי אמה
שומרת על אביה החולה ולא תוכל לשים לב לדבר הנה.
היא ידעה מועד כל רבבת, ולא עברה אף רבבת
אחת, אשר לא יצאה לקראתה ונפשה בידה.

ומחלת אביה נקרה עליו וימת, ותבך אותו האם
האלמנה גם חבת היתומה מררה בבכי; אך גם ביום

החלק
השני

הפֿלג הסתום.

(אגדה, ערבית).

וזה אשר ספרו הערבים הקדמונים על אדות הפלג

הנחמד הזה:

„על שמו גם החול הלוחט המשתרע עתה במדבר סהרה השתרעה בראשונה כפר נחמדה מאד, אשר ברא אלה בנשיקת־קדשו, וערים רעננים, הרים ורקרקים מרקמים בפרחים נפלאים, ופֿלגים שובבים ועליונים השתפכו שם במנגינה נפלאה כל הימים.

וביערי התמרים הנפלאים אשר צמחו שם קננו כל צפרי נמרה נחמדות, אשר למדו את שירותיהן מפי מלאך־הנמרה המשעשע תמיד את אלה במנגינותיו הנפלאות. והצפירים לא חדלו לשיר כל היום וכל הלילה, לשיר ולתת שכח לבוראן. ומנגינותיהן צלצלו נישתפכו על פני המרחב הגדול ההוא.

והכבד הגדול והנפלאה ההיא היתה סגורה בחומת־אור ואיש לא ראה אותה ולא ידע מקומה; אך מלאכים וקרובי שלום טילו שם נישמעשעו עם הצפירים ועם הפלגים העליונים וירטיבו בנשיקותיהם כל עלה וכל ציץ.

ואלה הטוב אהב להביט אל הכפר הנחמד ההוא ולהתענג על מעשי־ידיו, ואז נתמלאה הכפר אור רך ונעים מאד והצפירים היטיבו לשיר, והדשאים והפרחים יפו פירי שבע... ויום שלום ושלֵוה, יום קדש רחפה על כל.

ויהי היום וצפור דרור אחת עפה מארץ סקר אשר בצפון אל ארץ האור והחם אשר בדרום לקנן שם עד עבר החרף, ויהי כירפו כנפיה ותרד על הארץ לנוח מעט ולהחליף כח. אך הרעב הציץ לה מאד ותעף אנה ואנה לבקש לה אכל. שלשה ימים בקשה ולא מצאה מאומה. אך ביום הרביעי ראתה פתאם חומת־אור כהיר ופתחור שארית כחה ותתרומם מעל החומה, והנה עצים רבים ורקרקים ורעננים לפניו, גם של דשאים רענן ופרחים בעלי צבעים נפלאים, זה הנה כפר אלה, ותמד צפור הדרור ותעמד על אחד התמרים ותחל לאכל מפריה. והנה באו הצפירים המקננות שם ותנשרשנה אותה בחרפה: —

I.

היה הנה בארץ ערב בלילה עריון ושמו אל־קים־סורי. ואל־קים־סורי אהב מאד לשפף דם ולהחרים ולהשמיר את כל אשר יפגש על דרכו. — ויעבר בלילה העריון הזה בכל ארץ אפריקה בראש צבאות ונביריו, עריצים ואבירים כמהו, לפניו יצאו תרב ודם ואחריו אש ותמרות עשן, הערים הנפות היו לגלי־אפר, ועליהם התגוללו כדמם גויות־הרוגים לאין מספר. ואל־קים־סורי שוטף הלאה הלאה בנרם מים כפירים, ידיו נטוה להשמיר ולתרג, ויצא שם העריון הנורא הזה בכל ארץ הקדם ויהי שמו לחרדה; ונעמו כל האנשים מפניו ויתחבאו בנקיקי סלעים ובמערות, ולא יכל עוד אל־קים־סורי לשפף דם, כי תמו האנשים מתרבו והנשארים נמלטו והתחבאו, ובחמת רשעתו החרב את כל הגנים היפים ויערי התמרים הגדולים וישרף את כל הפרחים הנחמדים אשר פגש על דרכו ויעש שמות בכל הארץ. ויסר משם ויעבר את מדבר־סנדה הנורא לארבו ולרחבו ויכה לפי חרב את האורחות העוברות שם ויגזל את רכושן ואת גמליהן, ככה עבר במדבר הנורא ההוא עד אשר בא אל „פלג־אלה“⁽¹⁾; שם בא תקן למשוכתו.

II.

„פלג־אלה“ הנה בימים ההם הפלג הגדול והטוב בכל פלגי המים אשר במדבר סהרה, מימיו היו ובים וקרירים ומתוקים מאד, וגליו השתפכו והתגלגלו במשוכה עליה נישחקו־נרנו ותמרים ענקים קפפו אליו את כפותיהם וינשקו את גליו באהבה ובתירוהו מחמת השמש הלוחטת. אל הפלג הזה קרו כל אורחות הנוסעים תענוגים והצמאים וישיבו את נפשם במימיו הקרים והמתוקים וינחו בצל התמרים הרעננים ויחליפו כח, גם כל העוף והחיה אשר במדבר קרו אליו לילה לילה לשבר את צמאם ולשמע את שירת גליו העליונים.

(1) מושל הערבים, ⁽²⁾ אלה בערבית—אלה, אלהים.

הַמְזֻמְרִים וְהַמְחֻלְלִים בְּקֶרֶב בְּעֵלֵי הַחַיִּים.

(מחזי השבע).

סמא

יִשְׂרָאֵל (סמאקט) מִתְאַמֵּחַ לִבְנֵינָתוֹ וְאֶפִּילוֹ זָבָו מִתְנוּעֵעַ עַל פִּי הַקִּנְיָה, וְנִרְאָה כְּאִלּוּ נִם הוּא עוֹזֵר לוֹ בְּנִינָתוֹ.

וְאִלֵּם הַצִּפּוֹרִים מְבִיעוֹת אֶת רִגְשֹׁתֵיהֶן לֹא בְּמִקְרָה בְּלִבָּהּ, כִּי נִם בְּמַחְלּוֹת. הַצִּפּוֹרִים מַחְלּלוֹת לֹא רַק בְּנִינָתָהֶן עַל הָאָרֶץ, כִּי נִם בְּנִינָתָהֶן בְּמִרְמֵי הָאָוִיר וְאִזּוֹ הֵן עוֹשׂוֹת בְּנִינָתָהֶן וּבְכָל נִסְפֵּן חֲנוּעוֹת־הֵן יָפוֹת וְנִהְדָּרוֹת מְאֹד וּמִרְאֹת אֶת כָּל יָפִין. הַנֶּשֶׁר וְהַנֶּזֶן הָאֵדֶם מִסְתַּכְבִּים בְּמִשְׁפָּחָה שְׁעוֹת רְצוּפוֹת אִישׁ סָבִיב לְרַעְהָ, מִתְרוֹמָמִים לְמִרְמֵי אֵין קִין, מִרְאִים אֶת הַרְצוּתָם בְּחִבָּתָהּ הַתְּעוֹפָה וּמִשְׁמִיעִים לְעֵתִים קוֹל שְׂרִיקָה, וְלִסּוֹף הֵם יוֹרְדִים לְאֶשֶׁם מִשָּׁה מְשֻׁה. בֵּן תַּעֲשִׂינָה נִם הַבִּיזָה⁽¹⁾, וְאַחֲרֵי סוֹבְכֵן אִשָּׁה רְעוּתָה הֵן מִתְנַפְּלוֹת בְּתֵאֵם מְרֹמֶם אֶרְצָה. וְאִלֵּם נִפְלָאִים רַב יָתֵר הֵם מִשְׁחֲקֵי הָאָוִיר אֲשֶׁר תִּשְׁחַק הַבִּיזָה הַקְּדוּלָּה בְּנֶשֶׁר הַנִּמְצָאֵת בְּפִגְמֵי אֶפְרָיקָה. בְּמַחְלּוֹת כְּאִלּוּ יוֹצֵאִים לֹא רַק הַעוֹפּוֹת הַחוּרְפִּים, כִּי אִם גַּם בְּעֵלֵי הַבָּרָה אַחֲרִים שְׂאֵינָם מִתְרוֹמָמִים כָּל כֶּה בְּמַעֲסָם. בֵּן עוֹשֶׂה נִם הַצִּפּוֹר (שְׂפַעֲרִילִיג) מוֹדַעַתִּי: הִיא מִתְנַפַּחַת כְּכֹדֶר, וְזֻקַּקְתָּ אֶת נִזְעָתָה הַרְבֵּה, מוֹדִידָה אֶת בְּנִינָתָהּ וְרוֹקֶדֶת סָבִיב סָבִיב לְרַעְיָתָהּ וּמְבִיעָה לָהּ אֶת אֲהֻבָתָהּ בְּצַפְצוּפֵיהָ הָאֶרְבִּים.

וְיֵשׁ צִפּוֹרִים, אֲשֶׁר בְּשׁוֹרְרָן אֶת שִׁירָתָן הֵן מִתְנַפְּלוֹת מִן הַעֲנָף לְאֶרֶץ וּמִתְרוֹמָמֹת אֶל עֵנֶף אַחֵר, וְשֵׁם הֵן גּוֹמְרוֹת אֶת פִּרְקָן בְּשִׁיר; וּבְעֵבֶר רְנָעִים מִסְפֵּר הֵן מִתְחִילוֹת שְׁנִית אֶת שִׁירָן וְעוֹד פַּעַם הֵן מִתְנַפְּלוֹת בְּאִמְצָע לְאֶרֶץ וּמִתְרוֹמָמֹת.

נִפְסִים בִּיזָה הֵם הַמְחֻלְלִים שֶׁל הַצִּפּוֹרִים הַנִּקְרָאוֹת בְּשֵׁם יוֹנִקִּי הַעוֹזִים⁽²⁾ אֲשֶׁר בְּאַפְרָיקָה. לִיּוֹנִק הַעוֹזִים בְּעַל אֶרֶץ בַּעַל נִפְסִים יֵשׁ בֵּין יָתֵר נִזְעָתוֹ נִזְעָה אַחַת אֶרְבֵּה וְיִפָּה מְאֹד. וְנִפְלָא הוּא לְרֹאוֹת אֶת מַחְלּוֹתֵיהֶם בְּמִרְמֵי הָאָוִיר לְאוֹר הַלְבָנָה בְּהִסְתַּכְבָּם בְּאָוִיר וּבְהִרְמֵם בְּנִזְעָן אֶת נִזְעָתֵיהֶם הַנִּהְדָּרוֹת. אִךְ הַנִּזְעָת הַיְּפוֹת הָאֵלֶּה מִפְרִיעוֹת אוֹתָם בְּמַעֲסָם וְלֹא תִמְדוּ יוֹכְלוּ לְהַמְלִיט עַל נִפְשָׁם מִפְּנֵי רוֹדְפֵיהֶם.

⁽¹⁾ דִּיזָה — גִּיעֵר Коршунъ.

הַשָּׁבַע אֵינָנו אֹלֵם. כָּל יִצְוֵר חֵי מְבִיעַ אֶת רִגְשֹׁתָיו עַל פִּי דְרִפּוֹ: הַסּוֹם — צוֹהֵל, הַשָּׂדֶה — גּוֹעָה, הַצִּפּוֹר — מְצַפְצֵפֶת וּבְדוּמָה. הַצִּלְצוּלִים הַיּוֹתֵר גְּעִימִים מִשְׁמִיעִים לָנוּ בְּעֵלֵי הַקֶּנֶף. הֵמָּה הַמְנַגֵּנִים הַגְּדוֹלִים בְּכָל הַיָּקוֹם. בְּאֵיבֹב בּוֹחֵר לוֹ כָּל עוֹף-מְשׁוֹרֵר רַעִיָּה בְּלִבָּהּ, וְלֹא יִשִּׁיר אֶת כָּל שִׁירָיו הַגְּעִימִים. הַרְגֵּשׁ הַרָּךְ שֶׁל הָאִשֶּׁר מְנַעִים וּמְרַפֵּךְ נִם אֶת קִרְקִירוֹ הַנִּם שֶׁל הַעוֹרֵב וּמִהַפֵּךְ אוֹתוֹ לְצִלְצוּל כֶּה וְנִעִים. הַמְשׁוֹרֵר שׁוֹפֵךְ אֶת כָּל נִפְשׁוֹ בְּקוֹלוֹ וּבְצִלְצוּלֵי הַרְפִּים. יֵשׁ שֶׁהַשִּׁירָה מִשְׁתַּפַּכֶת אִם בְּנִיעִימָה, בְּמִנְחָה, יֵשׁ שֶׁהִיא מִתְרוֹמָמֶת וּמְבִיעָה הַתְּעוֹפָה, וְיֵשׁ שֶׁהִיא מִשְׁפִּילָה אֶת צִלְצוּלֶיהָ, וְהֵם נִמְשָׁכִים בְּדוּמָה, — הַכָּל לְפִי הַרְגֵּשׁ אֲשֶׁר יִרְגֹּשׁ הַמְשׁוֹרֵר בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. שִׁירַת הַחוּנָה (לְעִרְבֵעַ, Жаворонок) וְהַקּוֹמִיר גְּעִימָה מְאֹד לְאֵזֶן הָאָדָם וּמַעֲדֵרֶת בְּקֶרֶב רִגְשֵׁי אֲהֻבָּה רַבָּה לְהַמְשׁוֹרֵרִים הַקְּשָׁנִים הָאֵלֶּה. יֵשׁ צִפּוֹרִים שִׁשִּׁירֵיהֶן אֵינָם גְּעִימִים לְאֵזִינוֹ וְעַל כֵּן אֵינָן אֲהוּבּוֹת לָנוּ כָּל כֶּה, וְיֵשׁ שִׁשִּׁירֵיהֶן מְמַלְאִים אֶת נִפְשָׁנוּ עֲנֵג וְעִלְצוֹת — וְהֵן אֲהוּבּוֹת לָנוּ מְאֹד.

יֵשׁ צִפּוֹרִים לִל שִׁשִּׁירָתָן שׁוֹרֶשֶׁת בְּאֵזִינוֹ וְצִלְצוּלֵיהֶן מִשְׁנִים מְאֹד. מִיִּתְדִים בְּמִינֵם הֵם קוֹלוֹת הַקִּרְיָה שֶׁל הַצִּפּוֹרִים-הַבּוֹנֵה שְׁקוֹרָאִים לְהַגִּירוֹת⁽¹⁾. הִיא מוֹצֵאָה לָהּ אִתָּה עֲנָף יָבֵשׁ עַל רֹאשׁ זָקֵן, וְהִיא עִם יָתֵר רַעֲוִתֶיהָ יָתֵד מְפֹת מְהֵרָה בְּתַרְמוּמֵן הַקִּשָּׁה עַל הַעֲנָפִים הַיְבֵּשִׁים בְּהַפְסְקוֹת קְצוּבוֹת; הַעֲנָפִים רוֹעִדִים פַּתַּח מְפֹת הַקְּלוֹבִים וְקוֹל הַמְּפֹת נִשְׁמַע מְקַצֵּה הַעֵר וְעַד קֶצֶהָ.

וְיֵשׁ צִפּוֹרִים מִשְׁמִיעוֹת אֶת זְמִירוֹתֵיהֶן בֵּינָה אֲבִירֵי נִסְפֵּן: הַחוּנָה סוֹפֶקֶת מְהֵרָה בְּנִינָתָהּ, הַמְרַנְנֹל-הַחוּדִי פּוֹשֵׁט אֶת בְּנִינָתוֹ וּמוֹדִירָן לְאֶרֶץ, מְנַפֵּחַ אֶת חֲסִמּוֹ הָאֵדֶם וְקוֹרֵא אֶת קִרְיָתוֹ הַמִּיֻּחֶדָה. בְּאַמְרִיקָה הַדְּרוֹמִית יֵשׁ צִפּוֹרִים שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁהֵן עוֹפּוֹת וּמִסְתַּכְבּוֹת בְּאָוִיר יִשְׁמַע קוֹל בְּנִינָתָהֶן בְּקוֹל הַפִּלָּה הַמְשֻׁלָּךְ מִיַּד הַפֶּה וּמִסְתַּכְבֵּב מְהֵרָה עַל הַרְצָפָה.

הַחוּדִי⁽²⁾ עוֹמֵד לוֹ עַל רֹאשׁ הַלְבָנָה וּמְזַמֵּר אֶת זְמִירוֹתָיו, כִּנֵּעַ יִשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו וְרִנֵּעַ יִרְמֵן. צוֹנָאוֹ וְהוּא מִתְנַפֵּחִים וּבְנִינָתוֹ מוֹחָאוֹת

⁽¹⁾ שְׂפַעֲרִילִיג, ⁽²⁾ סְטַצָּר Скворецъ.

הישוקט) יש סוג שלבולים המכפכים את קלסחם בעין, וכן הם משמיעים צלצולים נעימים המזכירים אותנו צלצולי הנבל. גם החפשיזות משמיעות צלצולים שונים, זה שורק וזה מתקתק בשעון, והקסיל⁽¹⁾ הלא הוא מזמר מפרסם. הוא משמיע את צלצוליו על ידי זה שהוא מחפף זו בזו את רגליו האחרונות, שעל חלקן העליון יש כמו שנים קטנות. הצרצור⁽²⁾ משמיע את צלצוליו בחפף זה כזה את קצות כנפיו שיש עליהן כמו מלקחים קטנות. בני ברזיליה צדים להם צרצורים שונים ושמים אותם בכלוב בבית והיו להם תחת צפריר-שיר.

גם בקרב הדגים יש מזמרים. מהם ידועה הצהקה (אומבערפיש), או כאשר יקראי לה. המתופפת⁽³⁾.

תיר אהר מספר על דבר הדגים המזמרים בדברים האלה :
בחדש אפריל שנת 1860 חנינו על שפת פונטיקו, הנחל הגדול אשר בפאת מערב של פורניאו. אז שמענו היטב קול מנגינה עולה מן המים. והמנגינה רגוע פרום ורגוע תשפל, רגע תרחק ורגוע תקרבו. מעמק המים עלו באזנינו צלצולים שונים, פעם חזקים ופעם חלשים, פעם נעימים ופעם חזקים. וכל אשר שבלנו את ראשונו במים שמענו ביתר עז צלצולים רבים ושונים. המנגינה הזאת, פאשר ספרו לנו יושבי המקום ההוא וכאשר העידו גם חוקרים רבים, נערכה על ידי הדגים.

הדגים המתופפים האלה נמצאים בימים שונים, וביחוד בים האטלנטי ובים הדו. יש שומעים את קולם ביותר.

החכם המבלד מספר :
"ביום העשירי להדש פברואר (שנת 1803) בשעה הישיבית בערב, נבחרו כל אנשי האגודה מקול המלה גדולה שעלה באזניהם, ובקול היה דומה לקול התוף. בראשונה חשבו כי הקול נשמע מפערת הרוח; אך אחרי כן ראינו כי שנינו. בשעה התשיבית בערב נדמה להמלה לגמרה."

דיון ג'ט מספר, כי בגסעו לסין שמע גם הוא קולות שונים עולים מן המים, קולות שהיו דומים לקול הפסנתר, וקולות פקול פעמון, בצלצול הנבל וגם בקרקור הצפרדעים. ובקולות היו כל פה רמים וחזקים, עד אשר נדמה לנו שהאגודה רוערת. ביחוד ישמע קול הדגים בלילות השוקטים. במה משמיעים הדגים את הצלצולים האלה לא ידוע עוד.

גם בין הרמשים (קרימטירע, *пресмыкающиеся*) יש חכמי מוסיקה לא מעטים, אף כי זמרתם לא תגוע לאזנינו. גם הצפרדעים המקרקרות בפפה הלא אף משוררות הן. בראשונה מתחיל לקרקר וכן אחר מזקני החברה ונכבדיה, ואחריו יגעה השני ואחריו השלישי ואחריו פגעה כל המקלה. אף הצפרדעים שבארצותינו אלה פאין נחשבי לעמית הצפרדע הגדולה, אשר יקראי לה הצפרדע-הספר, השוקנת באמריקה, כי קולה ישמע במרחק של שני קילומטרים (פשיט ורסמות במדת רוסיה). ואולם הצפרדע-הספר שר לבדו ואינו עורך מונסטרם במקלות בצפרדעים אצלנו.

יש צפרים העושות במחולן תנועות של רקידה ואז הן פאות ליד התפעלות רבה ושוכחות את כל אשר מסביב להן. יש צפרים המחללות בדומיה ויש המשמיעות בשעת המחלל קריאות וצפצופים שונים.

המחללים היותר גדולים הם בעלי הנפה אשר משפחת התרנגולת. תרנגול הבית מודענו מתהלך לו אנה ואנה בגאון, סופק את כנפיו וקורא את קריאתו הידועה: הפנס פושט את זנבו הנחדר והולך בגאון לפני רעותו.

ויש צפרים שאינן מחללות אף מקפצות ומדלגות על הענפים למעלה ולמטה. בן עושים עופות שקוראים להם צפריר-עין: הם מתאספים בחירות בחירות ומראים נפלאות ברקודיהם לעיני בעיותיהם. ויש עופות העושים להם בננים מיוחדים מעלים רעניים ומפארים אותם בפרחים נחמדים שונים וישם הם מתנענעים הנה ונהה בתנועות הדומות לרקודים. והעופות שאינם יכולים להתפאר לא בקולם ולא במעופם ולא בתנועות מהירות, משמיעים קול דפיקה חזקה בחרטומם. בן עושה החסיד שאין לו קול. הוא משמיע קול דפיקה חזקה, בזהותו בשני חצאי חרטומו זה כזה לפני רעותו והגירות משמיעה קול דפיקה בחרטומה על ענף עין יבש.

ויש עופות שאינם מחללים אחר אחר, כי אם נאספים הם המונים המונים ועורכים "גשפים" (קונסרטים) ממש. ויש אשר יערכו גם מלחמה בשלום לענג את רעותיהם. ואז תשבנה הרעיות מסביב ומתעננות לראות בהלחם הגברים איש באחי בחרטומיהם התרים. נוצות רבות מתעופפות אז ברות, אף גם לא ישפף ישם כי על כן מלחמה בשלום היא.

באמריקה התיכונה יש מין עוף משפחת התרנגולת שקוראים לו "תרנגול האבן". לנפכות יש שמלת נוצה פשוטה בעלת צבע פחה ולזכרים — שמלה כתמה כהירה. והנה הם נאספים אל מקום ישר והזכרים יוצאים זה אחר זה במחול נדר רעיותיהם. ובצאתם במחולות הם מתעננים ונמשכים אחריהם כל פה, עד שההודים יושבי הארץ, האזורים להם או בין השוחים, מורים אליהם בחצים והדגים פהם אחר אחר והמחוללים אינם שמים, פנראה, לב לזה.

ויש עופות הנאספים יחד ועומדים בשורה ומזמרים זה אחר זה פסדר, ובאותה שעה אפשר לאדם לגשת אליהם ואינם מרגישים בו. מלבד פשרון השירה יש לעופות רבים גם פשרון להקות קולות אחרים. הנה בן הקיכלי⁽¹⁾ אשר באמריקה הצפונית מתקה קולות של צפרים שונות. גם להנה יש פשרון פנה.

על פי הדב אצל הצפרים, הזכרים הם המזמרים לענג ולשמח את לבות רעותיהם בשעה ישנה רובעות על הביצים. ואולם יש שמזמרות גם הנקבות ומתחרות בזכרים בחכמת השיר. ויש שהנזכר ישר ותרעה עונה לעמיתו. אצל העוף הנקרא בשם הקרנף האפיסיני⁽²⁾ מזמר הנזכר בקול עב וגמור והרעה עונה לעמיתו בקול דק ורם.

פשרון השירה נמצא לא רק בקרב העופות לבד כי גם בקרב השרצים⁽³⁾. על אי סנדוין (והם בחלק הצפוני-מזרחי של האקנטוס

⁽¹⁾ היישרעקע, *Саранча*.

⁽²⁾ היוניריללע, *Сверчок*.

⁽¹⁾ בראססעל, *Дрозд*.

⁽²⁾ אינועקטע, *Наскочил*.

בזעם אפוי ב'תור עלו. ותקפץ הפכרה אל סניו בחמת מל ותפצענו
פצע אנוש, והאנשים העומדים עליו שחקו על משבתו, וימלא ועון
חמור יאמר: אכן אין מכם חולה עלי, כי תתנו לפכרה לפצע אחי
הכם זה פעמים ואין מכלים!

יחזק ויחזקאל יהודה.

הרוז פנינים.

(לקוטים מ"מבחר הפנינים" לר' ידעיה הפניני הברדשני.)

***

(א) שאלת החכם — חצי חכמה.

***

(ב) בני, אל תהי חכם ב'דברים, אך הנה במעשה.

***

(ג) שאלו לחכם: מפני מה חכמת יתר מחבריה?

אמר להם: מפני שהוצאתי בשמן¹ יתר ממה שהוציאו

חברי בני.

***

(ד) שאלו לחכם: מי הם יותר גדולים, החכמים או העשירים?

אמר להם: החכמים!

אמרו לו: מפני מה עומדים החכמים בפתחי העשירים יותר

מהעשירים בפתחי החכמים?

אמר להם: מפני שהחכמים מפירים מעלת העושר, והעשירים

אינם מפירים מעלת החכמה.

***

(ה) בשתישב בין החכמים יהי רצונך לשמע יותר מלדבר.

***

(ו) אחרית כל קטטה — חרטה.

***

(ז) עושר הנפש טוב מעושר המון.

***

(ח) טוב לסבל שושנה מקציר-שוטה.

***

(ט) אדם בלא חברים כשומאל בלי ימין.

***

(י) אין גבב המטט צר לשני אוהבים ואין רחב העולם די
לשני שונאים.

***

(יא) מי שלבו צר — פיהו רחב.

א. ה.

¹ כלומר: ללמוד לאורו.

ביחוד עשירה אמריקה הדרומית בצפון-מזרח, ישראל
מהן משימיות צלצולים בצלצול ההרמוניקה. הצלצולים האלה
יוצאים אצלן משלהוסה (בלאז, *nyasa*) אחת שיש להן על
צווארן, או משתי שלהוסות הדבוקות לשני עברי הצוואר מזה ומזה,
והן פתוחות אל פי הצפורה. בעת המנוחה לא תראנה כמעט
השלהוסות האלה, אך בשעת השיר הצפורה מנפחת אותן וסוגרת
את מבואן. השלהוסות הנפוחות דומות לשני כדורים קטנים משני
צדי האזניים.

ואולם בשרון השירה של הרמשים דל הוא מאד. כי אינה
דמיון יש בין קרקור הצפורה ולחישת הנחש לזמרת הצפור?

גם לחיות היונקות אין קולות נעימים, אף כי יש אשר קולם
חזק מאד. משאגת הארי התברנה כל החיות והתחבנה להסתיר
במארותיהן, וגם האיש אמיץ הלב יבהל רגע ולבו יפגע בו מאד
לקול הרעם הנורא הזה. גם קול הפיל הוועם ישמע בעיו: בחרבני
הנער. יפה מצלצל קולו העב של האיל בדומת תערב הצה.

בין המושפחות החשובות ביותר בקרב החיות היונקות, מקצינים
בקולות חזקים אלו קופים. אך ביחוד חזק קולם של הקופים אשר
באמריקה הדרומית. ביחוד עושים רשם גדול הקונקרטים הנערכים
בצרות ברזיליה. ישם ישמע יחד ליליל הקופים, שאגת היתו סבה,
שירת הצפרים, קרקור הצפורהים ושריקות רבבות שרצים. אמנם,
בכל המסיקה הזאת הסרה הרמוניה, אך היא מענינת מאד, כי
היא מבקעה רגשות טונות של רבבות יצורים שונים.

ספורי ערב.

***

הקפץ ביקרו.

איש עשיר רבב על אתונו הצהורה¹ ותמאן להחיש צעירה
ותלף לאשה. ויקצף האיש עליה וישבע באפו לבלתי תת לה
לאכל בלילה. ויהי בבוא הביתה ויצו על משרתו לאמר: נתון תתן
לאתון לאכל פמישפטה, אך הישמר לה מהגיד לה, כי אנכי הוא
אשר צויתיה, פן אכל בעיניה!

***

לא ראיתי אינה רגנה.

שני אנשים ישבו לדבר באיש וזן פן מאה שנים, ויאמרו:
עוד לא ראינו בעירנו, כי יחיה איש שנים רבות כמוהו. ונעבד
עליהם איש וישמע את שיחתם ויאמר: למה זה תתמהו, אלו
לא מת אבי, כי עתה היו ימיו מאה ועשרים שנה!

***

חמתו אל חיקו תשוב.

ויהי היום וישלף ועין הבור בקצפו את הפכרה על הארץ
ותחשב אליו ותפגע בו ותפצענו, אז בערה באש חמתו וישליכה.

¹ תלכנה.

חרשות

מבקרי המוסיקה הגדולים הביעו תהלתו ואמרו, כי התקנה שקונו ממנו בלדותו שיהיה לאחר גדול קמה ונהיתה.

חג יום הולדתו. — ביום העשרים ואחר לחדש דצמבר מלאו שבעים שנה לאחינו סיר שמואל מונטגו. האיש הזה הוא אחד מגדולי היהודים באנגליה. מונטגו נולד בשנת תקצ"ח, אביו היה עושה שעונים וחרש כסף בליברפול. בשנת תרי"ג פתח מונטגו הצעיר בית מסחר לעצמו בלונדון ובכשרונותיו הנפלאים עלה מעלה מעלה עד אשר נדל מאר ויבחר לחבר הפרלמנט. או החל לעבד לטובת אחיו בני עמו ויסע נסיעות רבות לטובתם. בשנת תרל"ה נסע לארץ ישראל ונתמך בידי עני ירושלים, ואחרי שנים מספר נסע לאמריקה לבקר את מושבות היהודים שם. הוא הלך גם לראות את שלום אחיו בני עמו אשר ברוסיה ופולין. מלבד זה הוא נשיא בחברות רבות של צדקה ועובר בכל יכלתו לטובת אחיו העניים אשר בלונדון.

שמואל מונטגו זהיר מאד בשמירת חקי תורתנו ומספרים עליו, כי פעם אחת הלך לבקר את המיניסטר הראש החכם המהלל גלדסטון, שהיה חולה במחלת האינפלואנצה, ובשיחתו אמר לגלדסטון, כי בכל ימיו לא חלה אף יום אחד. וגלדסטון שאלהו: "איך אתה מקבא לעצמך את סבת הדבר הזה?" — "עני בני אני זהיר בשמירת חקי המאכלים של תורתנו". — ענה מונטגו. וגלדסטון השיב: "כן, החקים האלה נפלאים מאד". האדם הגדול הזה הומה במקצת למשה מונטיפיורי, וקיווה לברכה.

תשורה לסופר עברי. — אוהבי שפתנו וספרותנו אשר בלונדון, עיר מולדת הסופר והמשורר החביב העברי מר דוד פרישמן, אספו ביניהם שמונה מאות רבב נוקנו כלי כסף טהור יפים לתשורה לסופרנו החביב הזה לזכר יום חתונתו. התשורה היפה הזאת נמסרה למר דוד פרישמן עם מקתבי-כרכה קתוב בכתב-יפה להפליא.

רעש האדמה. — אחרי הרעשים הנוראים, אשר התריבו בשנה שעברה את העיר שימחה באסיה ואת העיר סן פדר על האי מרטיניקה, קם בימים האלה רעש גדול בעיר אנדישן וסביבותיה (בדרומית-מזרחית של טורקסן אשר באסיה הרוסית), אשר עשה הרם ושממה על שטח של מאתים ורסמה מרבעת. ביום הששה עשר (השלישי) לחדש דצמבר בחצי השעה העשירית בבקר נשמע רעש בעיר אנדישן וסביבותיה, והרעש דולף הלך ונדול, הלך וחקק מיום ליום, עד כי ביום העשרים ושלשה (העשירי) לדצמבר לא חל עור. העיר אנדישן וכל הכפרים אשר סביבותיה נהרסו עד היסוד. באנדישן לבדה נהרסו תשעת אלפים בתים של ילדי המקום ומאה ושלשים של בני רוסיה מלבד בניי הממשלה הרבים. מספר הנפשות האובדות במהפכה הנוראה הזאת יעלה לארבעת אלפים. בהם ילדים רבים, אנשי הצבא עובדים בשקידה לפקח הנלים מעל הנפשות הנקברות תחתם. עד עתה רוצאו מתחת העיר כשמונה מאות גויות אדם. בתי מוון נוסדו קרוב למקום המהפכה להספיק אכל חם להעם הרעב. בית אוצר הממשלה, שהיה בו כסף כסף חמשה מיליונים רבב, נהרס עד היסוד וכל ההון הרב שבו אבד ואיננו. מימי הקאר שהיה שם נעלמו ומפחדים פן המוט האדמה מתחת.

ילדי פלא. — מבקרי מורענים, כי בימים האלה נגן ילד עברי אחר, הורשובסקי שמו, בן עיר נרשה, לפני המון שומעים, וכל גדולי המזמרים מלאו פיהם תהלת הילד הנפלא הזה. כלם חושבים אותו לנאן בחכמת המוסיקה ומנבאים לו עתידות גדולות. ביחוד הפליאו את הלבבות נגינותיו, שחבר הוא בעצמו המלאות חן ורעננות הילדות ועם זה כשרון אמן בא בימים.

גם הברמן הצעיר, אשר לפני שנים מספר נחשב גם הוא לילד פלא, ערך בעת האחרונה בברלין שלשה קונצרטים וכל

ד'יעות שונות

היא מאמצת ומחזקת את הנוף. הנערים העוסקים בגמנסטיקה מערת-החיה שלהם מתפתחת אצלם. הריאה מתרחבת, הדם סובב ביתר מהירות ומזונותיהם מתעכלים ונהפכים לדם ביתר תקפה.

תועלת הגמנסטיקה. — בימים האלה נרש בנרשה הרופא הקטור טרוצניסקי לפני נאספים רבים על דבר התועלת הרבה שמביאה הגמנסטיקה לנוף האדם בכלל ולבני הנעורים בפרט, כי

מן התקופה הקרמינית, בעת שישבו בארץ העברים והכנענים יחד (ימי יהושע והשופטים). בן מצא שם מערת קברים עתיקה, שבה מנחים שלדים (שלד קוראים לעצמות גוף אדם או בהמה) של אנשים מספר בעגול, ובאמצע העגול - שלד אחר, שגולגולתו חתוכה לשתיים, ואחרי חקירה רבה מצא, כי השלדים האלה הם מומן קרום מאד, מתקופת הכנענים. במסגרת באו עוד העברים לרשת את הארץ והשלד המנה באמצע העגול הוא מנופת נערה, ואין ספק כי המערה הזאת היתה לפניו מקום מנוחת אדם לאישה אליל.

ועוד חכם גרמני אחר מצא בתל תענוך מוזה של הכנענים הקרמינים והוא יפה מאד. המוזה רכונה, ארבו ורחבו כחצי מטר ונכוו כמטר. בעבר פניו מציר עץ רענן ושני אילים רועים על ידו, ובאחד מעבריו מצירת כציור בולט מעט - תמונת אדם המתאמץ לחנק נחש.

שריריהם יאמצי, והנער יהיה מהיר וקל בתנועותיו ואמץ לעבודה. לאיש גדול מועילה הנמסמסיתקה לשמר את כחות הגוף ובהירות המחשבה ונותנת לאדם חיים ארוכים. אך הנמסמסיתקה צריכה להעשות בחשבון ודעת.

טובה היא גם ההחלקה על הפרח.

ואולם אחת מהנועות הנמסמסיתקה היותר טובות היא לשוט, בקיץ, במובן, בסירת משוט על פני הנהר, כי על ידי החתירה במשוט יתחלצו כל חלקי הגוף, ומלבד זאת העבודה היא על פני המים במקום אשר רוח צה בלי אבק סוכב את האדם והוא שוה אל ריאתו מוזה (אזיר) מכריא וטהור.

עתיקות ארץ ישראל. --- חכם אנגלי אחר, העוסק בחפירות במקומות רבים בארצנו הקדושה לחפש קדמוניות הארץ הוזה, מצא בתל איל גורי, כלי בית רבים שלמים ושבורים, שהם

כשר

אלה, אני שמתני שני תיים של הקרן הקימת הלאומית על המכתב הזה, כאשר עושים כל בני משפחת יפה. שלמה בן-אברהם לבית יפה.

לאחינו ולאחיותינו קוראי ה"עולם קטן"!

אנחנו לומדות עברית זה השנה השלישית. למדנו בספרי ה' טיבוב גם הננו לומדות חנ"ך, את העולם קטן החלונלקרא מחוברת כ"ו, לכן איננו יכולות להגיד את רעתנו על כל הספורים אשר באו בהעולם הקטן מראשית צאתו לאור, יען אשר לא קראנו את ראשיתם, אך כל יתר הספורים אשר קראנו טובים בעינינו מאד, וכיחוד מצאו חן בעינינו הספורים, מעשה בשלושה אחים, "היתום" והמתווה, מוסר נער רע".

מאד ישרה בעינינו הצעת נחום וילק ב"עולם קטן" חוברת נ"ט, ושי. פ. עוזמן בחוברת ס"ג. והננו שולחות חצי שקל לשוכות הקפה הלאומית. קרמטישוב (פלך קיוב) סוניה ואיטה סמילר.

מערכת נכבדה!

זה כשנה נוסדה בעירנו אנרה ציונית כי מורנו יען אותנו לעשות כן ונעש כעצת מורנו ונכונה בשם אנרת בני ציון, כארבעים נערים יש באנרתנו ועתה כבר יש לנו עשרים וחמשה ר"ב, ונקוה כי בעוד שנתיים או שלש שנים יהיה לנו סך מאה ר"ב ואז נשלח את הכסף לונדונה ותכתב אנרתנו בספר הוזה, מי יתן ודיו בכל עיר ועיר אנרות כאלו!

יהושע רוב אנדלמן.

לחברי קוראי "עולם קטן"!

כיום ו' לחנכה היתה פה בורשה חגיגה יפה בשערי ציון. שם דרשו אנשים דרשות רבות בשבח השפה העברית, החון ברכ על הנרות והמקהלה שרה שירים יפים ואחרי כן נכחנו אחרים מתלמידי חדר הציונים, זה לא כבר החלו הילדים ההם ללמד עברית, והם מדברים כבר יפה.

אני קורא עתה את הספר, זכרונות לבית דודי לאיש פרידברג ויל. הספר הזה מצא חן בעיני מאד, בו כתובים ספורים שקרו לעמנו מימי חרבן הבית השני והלאה, ובהם ספורים נפלאים שאינם כתובים בשום ספר של תולדות ישראל, במקומות רבים אי אפשר להתאפק מבכי.

את ה"עולם קטן" אנכי קורא בענני רב, כיחוד מצא חן בעיני הספור, הנכבד הקטן, מאד התעלאתי על נבורת שמואל הקטן אשר סבל רעב וצמא, ובכל זאת לא בנר בעמי ובאלהיו.

לפני חרשים אחרים קבלתי את "לוח עולם קטן", מאד מצא חן בעיני השיר "במרתף", אני ואחי לומדים את השיר הזה בעל פה, מי עוד מקוראי ה"עולם קטן" לומד את השיר הזה בעל פה? משה נדרון.

לקוראי ה"עולם קטן" שלום!

אני בן שמונה שנים וחמשה חרשים, לומד בחדר מתקן עברית זה שנה וחצי, אני חליתי כשני שבועות ובכל הימים האלה קראתי בשכבי על המטה את גליונות ה"עולם קטן" ומאד מצא חן בעיני הספור "הנכבד הקטן", בחדר וכבית אני מדבר עברית עם חברי ועם דודי ועם אבי ועם אחותי, אשר גם היא לומדת בחדר מתקן, אני חפץ לדבר עברית על ידי "עולם קטן" גם עם חברי הציונים הקטנים אשר בערים אחרות, וגם חפץ אני לדעת את שלום חברי

פתרון החידה בגליון ב'ג.

על שאלת מרת אסתר-דן, שפתונה:

את שם את הם זאת (פֶּת) (בראשית ו' י')

כִּי נָם זה לָךְ בֶּן (בראשית ל"ה י"ז)

כִּי יָד על כֶּסֶם יָה (שמות י"ז מ"ז)

נָם לִי נָם לָךְ לֹא (יִרְדָּה) (מלכים א' ג' כ"ז)

ענו:

ביכר מאיר; בלינסקי יהושע וחבריו; ברנפמן ישראל;
בן-ליש פסח; ברונטשין יפה; גוטמן זאב; גולדמן יעקב; גוללמשטוק
יהודה; גלנץ מ. וחבריו; גרדון משה ויהואש; גרשקוביץ משה;
דובקין צבי; דיסוביץ זלמן; הנקין צבי; לנסקי בן-ציון; וונדוביץ
זכריה; חימוביץ ברוך; שטלבוים יצחק; שטנבוים נתן; שטינבסקי
יהודה; גרלן משה; יסניובסקי יעקב; יקוביץ יצחק; יפה יצחק
אייזיק; יפה נפתלי; לל אברהם יצחק; ליון יוסף וחבריו; ליון
יצחק; לפשיץ שלמה; מילמן אריה יהודה; מניץ מ.; מילמן משה;
מן לאה; נחמוטוביץ אלעזר; עמק-כסף אברהם; פרמינסקי משה;
פיני י.; פפירנה זלמן; פרצובסקי ש.; קרשוויץ שלמה; קורנפלד
לוי וחבריו; קשטר נחום וחבריו; רבינוביץ אריה וחנך; רובין
שמואל; רוקל דוד; רפפורט חיים; שבילמן דוד; שוחט פסח;
שטינברג יוסף וחבריו; שפירא ברוך; שפירא משה.

המיל: חוצאת "תושיה" בן-רשה.

העורכים: א. ל. בן-אביגדור ושי. ל. גרדון.

כתבת "עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО "ТУШИЯ", ВАРШАВА.
Verlag "TUSCHIA", Warschau.

לחברי קוראי "העולם-קטן":

נָם אני אחד מקוראי "העולם קטן". בעירנו יש בבליותקה
עברית ויותר ממאה נערים לוקחים בה ספרים וכאשר יבואו לקחת
את הספרים ידברו רק עברית. נָם אני לוקח שם ספרים ועתה אני
קורא את הכפר. אהבת ציון ומאד מצא חן בעיני. כתבו לי רעי
הדוברים אם נָם בעריכם יש בבליותקה עברית? רעכם
ליוצין. שמואל חיים הולנר.

לקוראי "העולם-קטן":

במוצאי שבת קודש בעשרים וחמשה יום לחדש כסלו ערכנו
תלמודי בתי הכפר של מר שלמה נרשון וולפוב ושל מר אברהם
גולדובסקי. נשף של שיר וזמרה. האולם היה מלא אנשים. בראשונה
עלה אחד הנערים על כסא ויספר לפני הנאספים את פרשת חג
החנכה וידלק נר חנכה והמקהלה ענתה "אמן". אחרי כן שרנו את
השיר "מעוז צור ישועתי". אחרי כן הלכנו אל הדר אחד אשר שם
היה שלחן ערוך ככל טוב ונאכל ונשת ונהי שמחים. אחרי כן הופיעו
חמשה נערים על הבמה ויצגו את החזיון "העניים" ואני אחד מחמשת
הנערים המשחקים. כלנו מלאנו את תפקידנו כראוי והנאספים מחאו
כף ויקראו "הורד!" והמסך הורד. אחרי כן הלכנו עוד הפעם אל
השלחן ונאכל ונשת. אחרי כן שרנו את השיר "אל מל ואל משר"
ועוד הפעם נשמע קול "הורד" ומחזית כפים. אחרי כן הופיעו שני
נערים על הבמה להציג את החזיון "יהודה ויוליק". אך פתאם בא
שר השוטרים וניא מהציג את החזיון יען כי לא נטלנו רשות משר
המחוז. בברכת ציון

לב, פלך מינסק, אהרן סלוינסקי, בן עשר שנים.

בית מסחר הספרים של

ר' מנשה קרישואהן ושותפיו

נעתק מרחוב גאלעוויקי נו' 39

ל ר ח ו ב נ ע נ ש א נו' 14.

בבית המסחר הזה נמצא למכירה לבר תוצאתיו והם:
חומש ע"ט מ"י עם למפ"י על נייר פשוט, ועל נייר
רענאל, חק לישראל לה"ק על נייר פשוט ורענאל, חק
לישראל ע"ט על נייר פשוט ועל נייר רענאל, חומש
כ"י פ"י, וש"ס ירושלמי על נייר פשוט ורענאל, גם כל
מיני ספרים מכל הדפוסים הן ספרי חז"ל והן ספרי
דפוס ויילנא ווארשא לובלין ופיעטריקוב. ממלא רצון
הקונה עציוויש. (2—5)

אדרעסע:

14

М. Кадишсонъ, Варшава, Гусья 14.

לשכת המודיעין

שבמערבת "הפדגוג"

מתכבדת להציע לפני ההורים ומחזיקי בתי הספר העבריים
והחרדים המתוקנים המבקשים להם מורים עברים לפנות אליה
בדרישותיהם בצורך הצעת תנאיהם; ולפני המורים העברים
המבקשים להם משרות הוראה להוריע לה את שטת הוראתם
ומדרגת השכלתם ואם יש להם תעודות-הוראה ואיות.

ההורים ומחזיקי ב"הם" החפצים להדפיס את מודעותיהם אלה
ב"הפדגוג" ישלמו בעד כל מודעה בהרפסת פעם אחת 1 רובל.
והמורים המבקשים להם משרת הוראה — חמשים קאפ.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1903 ГОДЪ.

на ДВА еженедѣльные иллюстрированные журнала для ДѢТЕЙ И ЮНОШЕСТВА

ЗАДУШЕВНОЕ СЛОВО

МЛАДШІЙ ВОЗРАСТЪ (5—9 лѣтъ). Въ теченіе 1903 года будетъ выслано: 52 №№ интереснаго, богато иллюстрированнаго журнала и 7 ПРЕМІЙ, въ число которыхъ войдутъ:
а) БОЛЬШАЯ КАРТИНА 1) Альбомъ картинъ Отечественнаго художн. А. Вагнера «СЪ ДНЕМЪ АНГЕЛА», великолѣпно исполн. въ 24 краски и б) 2) Русскіе Колумбы и 3) Альбомъ автотип. карт. 4) Альбомъ художниковъ, п. з. «Юная Россія», 5) Игра въ шашки, 6) Мастерская игрушки, 7) Календарь русской уча- 8) Что горе голо- 9) Трудъ и отдыхъ» въ 12 вып.

Сверхъ всѣхъ перечисленныхъ изданій, подписчикамъ каждаго изданія будутъ высылаться бесплатно въ теченіе года

ДВА ЖУРНАЛА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ И ВОСПИТАТЕЛЕЙ:

«ПЕДАГОГИЧЕСКІЙ ЛИСТОКЪ» въ видѣ вѣск. отдѣльн. выжеекъ и «ДѢТСКІЯ МОДЫ» съ рисунки, новѣйш. дѣтск. платьевъ, работъ, практическими совѣтами и т. д.

ПОДПИСНОЙ ГОДЪ СЪ 1 НОЯБРЯ 1902 г.

Подписная цѣна на каждый журналъ съ доставкой и перес. 6 руб. Допускается разсрочка платежа по 2 рубля; при подпискѣ, къ 1 февраля и къ 1 мая. При подпискѣ, во избежаніе ошибокъ, покорѣннѣе просить обозначать, для какого возраста слѣдуетъ высылать журналъ.

Подписка на «ЗАДУШЕВНОЕ СЛОВО» принимается въ книжныхъ магазинахъ Товарищества М. О. ВОЛФЪ: С.-Петербургъ, Гостиный Дворъ, № 18, и Москва, Кузнецкій Мостъ, д. Джигаровыхъ.

תרס"ג לשנת הארבעים ושלש 1903

לצאת המליץ לאור

זקן העתונים העברים וראשון לכל תנועה מועילה
בישראל, מכתב עתי לכל דבר הנוגע ליהודים בפרט
ולענייני מדינה, ספרות ומדע בכלל.

יוצא בפטרבורג מדי יום ביומו.
על ידי ל. רבינוביץ (איש יהודי)

מחיר המליץ עם הוספותיו:

ברוסיא: לשנה 10 ר', לחצי שנה 5 ר', לרבע 2.50 ר',
לחדש 85 קאפ.

בשאר ארצות: לקבלו שלש פעמים בשבוע ב' עלים:
לשנה 12 ר', לחצי שנה 6 ר', לרבע 3 ר',
לחדש 1 ר'.

חותמי המליץ יקבלו בשנת 1903

ספר המתאימות הגדול

(קינקורנציא עברית וארמית שלמה וערוכה בכל, הוצאה
המליץ) במחיר מצער מאד.

מחיר כל חלק מספר המתאימות הגדול הזה לחותמי המליץ
הוא רק 22 קאפ, עם המשלוח 30 קאפ.

כתבת המליץ:

Редакція газ. „Гамелиць“ С.-Петербурга,
Торговая 17.

Rédaction du „Hamélic“ St.-Petersbourg,
rue Torgova 17.

הוצאת „תושיה“.

לוח עורם קטן

לוח ספרותי ושמושי לבני
הנעורים לשנת תרס"ג
עם תמונות וציורים.

מחירו 75 קאפ, לחותמי „עולם
קטן“ רק 50 ק'. פארטא 10 ק'
מכ'הר 25 ק' נוספים בעד הכריכה.

Knizgonadam.

„Tyu i ja“, Warszawa.
Verlag:

„Tuschijah“, Warschau.
בע"פ: נובליפקי 7, מעון 9

Zakład Freblowski Izraeliski
(יודישע פֿרעבל-אנשטאלט)
Celiny Witkowskiew
3 Leszno, 31. (12—20)

שיין

שרייבען פֿערשיעדענע שריפטען
ערלערנט אין 20 לעקציען דיא
ערנסטע צובראכענע אונד געצי-
טערטע האנדשריפטען, עכט
קאליראפיע וי' טייטעלבוים,
נייע מילע 38 מעון 56.

(8—4)

13

פערלאג „פאלקסבילדונג“.

„יודישע פאלקסצייטונג“

(די איינציגע יודישע וואכענבלאט)

1903 אויף דעם נייעם יאהר 1903

פֿון ניי יאהר ווערען אונזערע בלעטער „פאלקסצייטונג“ און
„פרויען-וועלט“ פֿעראייניגט אין איין גרויס וואכענבלאט.
פֿון ניי יאהר ווערט די „פאלקסצייטונג“ איבערגעמאכט אין
איין אנדער פֿארמאט, אז די צייטונג זאל יעדער קענען בינדען.
פֿון ניי יאהר ווערט די צייטונג ביליגער, אנשטאט 5 רובל,
וועט זי קאסטען נאָר 4 רובל א יאהר.

אויף דעם נייעם יאהר געפֿינט זיך אין דעם פארטפֿעל פֿון
אונזערע רעדאקציע פֿיעל ארטיקלען פֿאר אלע אנטהילונגען פֿון
אונזער שטענדיגע מיטארייטער:
י. דינעוואַהן; ד"ר ח. ד. הורוויץ; ד"ר מ. ליאקומאוויטש;
מ. ספעקטאר; ד. פינסקי און שלום עליכם.

בזו יעצט האָבען זיך אין אונזערע צייטונגען געדוקט ארטיק-
לען פֿון: אמת; ש. אש; ד"ר מ. י. בערדיטשעווסקי; ר. א. ברויעס;
ש. בערמאן; ש. בעלענקי; מ. באַרענשטיין; י. דינעוואַהן; ד"ר ח. ד.
הורוויץ; ד"ר מ. הינדעס; י. וואַרטמאן; י. ווינבערג; ש. זאקס; נ.
טשערניאק; יבנהיז; יוסף יפה; ד"ר י. ליאקומאוויטש; ליפמאן לעווין;
י. ליעבערמאן; ד"ר י. מלבים; ה. ד. נאָמבערג; מ. ספעקטאר; עזריאל;
ד. פֿרישמאן; ד. פינסקי; מ. פֿרויד; מ. קאפלאן; פ. קאנטראוויטש;
א. ריווען; י. שאַף; י. שאַר; י. שטיינבערג; שלום עליכם און נאָך
אנדערע. — פֿרויען מיטארייטערענען אין „יודישע פֿרויענוועלט“;
פֿנינה; שרה צוקערמאן; גיטעל ציפֿין-לעווין; אלישבע ראבינאוויטש;
פֿועה ראקאווסקי און נאָך אנדערע.

אויף דעם נייעם יאהר גיט די „פאלקסצייטונג“ איהרע יעהר-
ליכע אָפּגענטען א פרעמיע

אַפּאָלע ווערק פֿון שלום עדיכם

4 בענדער

מיט דער ביאָגראַפֿיע און בילד פֿון דעם מחבר

פֿאַר 1 רובל מיט פארטא.

די אלע ווערק פֿון שלום עליכם ווענען איבערגעקוקט און אויס-
געבעמערט פֿון מחבר און דרוקען זיך מיט נייע שריפט מיט נקודות
און אויף גוט פֿאַפֿער.

אַפּאָגענטעס-פֿרייז:

יעהרליך 4 רובל; האַלביעהרליך 2 רובל; פֿערטעליעהרליך 1 רובל.
די וואַס שרייבען אויס מיט דער פרעמיע:
יעהרליך 5 רובל; האַלביעהרליך 3 רובל; פֿערטעליעהרליך 1.50.
יעהרליכע אָפּגענטען קענען די 5 רובל אויסצאהלען אין ראשען;
ביים אויסשרייבען 2 רובל; דעם 1-טען אפריל 1 רובל; 1-טען יולי 1
רובל און דעם 1-טען אָקטאָבער די לעצטע ראשע 1 רובל.

אדרעסע פֿיר רוסלאַנד:

Knizgonadam. „Tyu i ja“, Warszawa, dla „Folkshilfsmittel“.
מינרליך: נאוואליפקי 7, וואַהנונג 9.

אדרעסע פֿיר אויסלאַנד:

Administration

„Jüdische Volks-Zeitung“, Krakau, Sebastianergasse 32.

! אויספֿיהרליכע פֿראַספעקטען ווערען געשיקט יעדען אומזיסט!